

גרמניה: שמידט בצרות

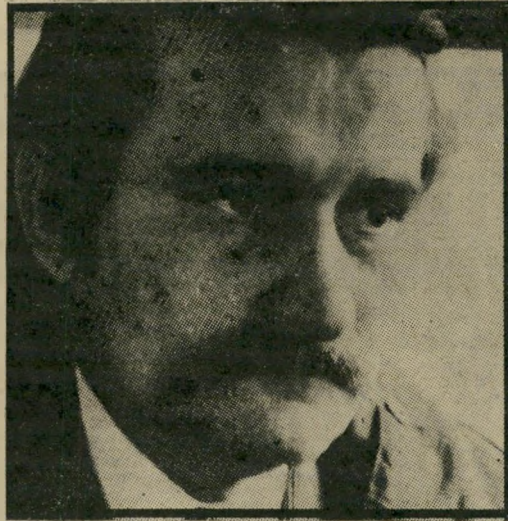
ראש עיריית המבורג, סוציאלי-דמוקרט נמרץ בן 43 ואחד המנהיגים הצעירים הבולטים במפלגתו של הקאנצלר הלמוט שמידט, ניצב בראש המתקוממים נגד פיתוח אנרגיה גרעינית בגרמניה. בראיון שהעניק לכתב סאנדיי טיימס, גינה ראש העיר, האנס ארליך קלוס, את מדיניותו של שמידט.

"יש להפסיק את בניית תחנות הכוח הגרעיניות, ולחפש מקורות אנרגיה אחרים", הכריז קלוס. "אם שמידט רוצה בכוח גרעיני, אני מתכוון לעשות כמיטב יכולתי לעצור אותו. לדעתי גם אצליה לעשות זאת".

מסיבות גז וסכינים. עיקר קיצו של ראש העיר יצא נגד תחנת הכוח הגרעינית ברוקדורף, כ-50 ק"מ מהמבורג, על גדות נהר האלבה. שלוש פעמים הצליחו קבוצות של מפגינים לחדור לתוך המיבנה ולגרום לו נזקים ניכרים. עד כה קמו בגרמניה 120 אירגונים

הצבא למרות המוסדות הנבחרים, אבל ספרד ניצלה בעיקר משום שהאוליגרכיה השלטת בה היום מורכבת מתעשיינים ובנקאים שעניינם נשואות לאירופה, ולא מבעלי-אדמות ופאודלים למיניהם, שהיוו את המסד לשלטונו של פרנקו. אמצעי התיקשורת בפורטוגל גם ידעו לציין, שהמלך הספרדי הופיע לשידור הטלוויזיה המפורסם שלו רק משוכח לדעת בשידור שהקשר נכשל. אין ספק שהוא מעוניין היום בהמשך הדימוקרטיה החוקתית, שבילעדיה לא תוכל ספרד להיכנס לשוק האירופי המשותף, אבל מאן עד לגיבוכי המליצות הרומנטיות על המלך הגיבור עוד הדרך רחוקה.

פרופיל נמוך. בפורטוגל עצמה שוררת עתה רגיעה יחסית. הבוחר דאג לשילטון הימין בממשלה, אבל גם הבחירתו מחדש של הנשיא אינס בתמיכת השמאל. הנוסיונות למזג את מחוייבות הצבא והחוקה לשינויים מינוריים סוציאליסטיים, עם בניית תשתית למעמד בינוני מודרני, יוצרים מיגוון עשיר, לפעמים בלתי-יצפוי, של שותפויות, יוצרים והתארגנויות בנוסח כמעט ישראלי. ראש-הממשלה, פרנסיסקו באלסמא, רואה את עצמו כמעין סוציאלי-דמוקרט ימני, ומרבה להדגיש את מחויבותו למהפכה טכנולוגית. מאז מותו הטראגי של סא קארניירו, ראש-הממשלה הקודם, בתאונת מטוס, השתפרו היחסים בין הנשיא לבין הממשלה. המנהיג הסוציאליסטי, מאריו סוארש, האשים את הנשיא בשיתוף פעולה עם הימין, אך לא הצליח להשפיע על מפלגתו לגנות את אינס. בעזרת המנגנון הוא מקוה להשתלט על ועידת

מנחם "סולידריות" זאליסה
דרך שבדיה יותר בטוח

קשה להשוות בין הרפובליקה הענייה והנידחת במרכז אמריקה לבין פולין, עתירת המסורת הפוליטית, המעוגנת בתרבות הפוליטית האירופית גם אחרי יותר משלושה עשורים של שילטון קומוניסטי. ובכל זאת ישנן כמה נקודות דומות מאוד, כמעט זהות, בין שתי הארצות. העם באל-סאלבור, רובו ככולו, תומך בתנועת המחתרת הדימוקרטית הנלחמת בשילטון הפאשיסטי. גם העם הפולני, רובו ככולו, תומך בכוחות הדימוקראטיים הנאבקים בכיורוקרטיה של המפלגה. בשתי הארצות משחקת הכנסיה הקתולית תפקיד מרכזי בהגנה על הדימוקראטיה, על זכויות הפרט, על זכות ההתארגנות והזכות לרמת-מחיה הוגנת לפועלים ולאזרחים, ועל הכל, על שני העמים מאיימת מעצמת-על אדירה.

שר-החוזק האמריקאי, אלכסנדר הייג, חידש את שיטת היועצים הצבאיים. מי שמכיר את הקאריירה הצבאית והפוליטית של הייג יודע, ששר-החוזק לא יחסס להפוך את אל-סאלבור מופת לנחישות החלטתו, גם במחיר רצחני. הסובייטים, מסיבות גלובאליות, מהססים ולא פולשים לפולין, לפחות לעת עתה. אך גם בפולין מתנהל המאבק למען הדימוקראטיה בצל החשש האמיתי מפני התערבות צבאית של כוחות ברית-וארשה — נגד העם הפולני.

דיו מעבר לים. האתגר הפולני לשיטה הסובייטית אינו מתמקד רק בענייני פנים. אירגון סולידריות ומנהיגו לאך ואלסה מודעים לחשיבות הפירסום ויחסי-הציבור. האירגון מנהל פעילות דיסלומאטית גניפה, מארח עיתור גאים ואנשי סלובויה מכל העולם, מכין חומרה-סברה מגוון בשפות רבות.

פעילות זו הגיעה לשיאה בשבוע שעבר, ואלסה הציב את סגנו, מהנדס אוניות מוכשר וכריזמטי בן 28, בראש מישלחת של סולידריות לשבדיה ולבריטניה. הסגן, בוגדאן ליס, הרשים מאוד את מארחיו. הוא השתמש במינוח סוציאליסטי מובהק, נאם בכל מקום על סולידריות בינלאומית, על אינטרנציונליזם ועל אחוות-עמים. אבל מעבר למילים הרמות דרש ליס מאירגוני העובדים בשתי הארצות עזרה ממשית עבור סולידריות. בין השאר גייס ליס לא רק עזרה כספית, אלא גם נייר, מכונות-דפוס, ואפילו דיו כדי ללכת את המאמץ ההסברתי של האיגוד המקצועי החופשי של פועלי פולין.

במסיבה שערכו למענו ראשי המחלקה הבינלאומית של קונגרס האיגודים-המקצועיים הבריטיים, לא חסך ליס את שבת לשונו מהסובייטים. הוא גילה למארחיו שצידוד המיועד לסולידריות, העובר דרך מזרח-גרמניה וצ'כוסלובקיה, נחבל שם במתכוון ומגיע לפולין חסר תועלת. את הצידוד הרב שקיבל במתנה מהבריטים שלח ליס לשבדיה. משם יגיע לפולין ישירות, בדרך היס.

פורטוגל:

בזכות האיזון

ההדים של הפיכת-הנפט הפאשיסטית בספרד השפיעו במידה מסוימת על האקלים הפוליטי בפורטוגל השכנה. שתי המדינות סבלו במשך שנים רבות משילטון עריצות ימני, מדיכוי זכויות הפרט ומחיסול אלים של קומוניסטים, סוציאליסטים, ליברלים ופעילי איגודים-מקצועיים. ההלם בספרד היה קצר, אבל משמעותי. הוא הבליט את חוסר השלמתם של היסודות השמרניים עם הדימוי קרטיה, אבל גם את האינטרס המשותף של הבורגנות העירונית המתונה ושל השמאל בשמירת הדימוקרטית. הפורטוגלים היו קרובים מדי למאורעות הסוערים בספרד, מכדי להאמין בשוטיזם הילדותי שנכתבו בעיתונות הישראלית על המלך הגיבור, מצליח הדימוקרטית. חואן קלוס מילא, אמנם, תפקיד חשוב ברתימת

הקאנצלר הלמוט שמידט
בעיות מצד שמאל

העוסקים באורח בילעדי במאבק נגד פיתוח אנרגיה גרעינית.

בהפגנה האחרונה ליד ברוקדורף נטלו חלק 30 אלף מפגינים. המישטרה הגרמנית, שאינה ידועה בעדינות היתרה שלה ביחס למפגינים מהשמאל, מאיימת במעשי אלימות חמורים ביותר. דובר המישטרה סיפר לעיתור גאים על קסדות, אלות, מסיכות-גז וסכינים שנמצאו אצל מפגינים. לדעת הממשלה הפדרלית, מהוות הפגנות אלה רק ראשיתו של גל מחאה שיקיף את גרמניה כולה. **קרע במיפלגה.** הממשלה של שמידט, המנסה לנווט בין האגרף השמאלי החזק במפלגתו לבין שותפיו הליברלים בקואליציה, לא מצליח להשתלט על המצב. אין שום אפשרות לתאר את המאהה כהפגנות-שוליים של השמאל הקיצוני. רוב הפעילים בתנועה נגד אנרגיה גרעינית ונגד הצבת טילים גרעיניים של נאט"ו על אדמת גרמניה, הם חברי מפלגתו של שמידט. המישמרת הצעירה של המפלגה הסוציאלי-דמוקרטית הגרמנית איננה דומה לחבורת הקאריסטים של שימון פרס בישראל. ראשון העצורים בהפגנה ליד ברוקדורף היה מנהיג צעיר המפלגה, וילי פיסיאק, רוב חברי הפרלמנט של השמאל הסוציאלי-דמוקראטי תומכים בהפגנות. ראש עיריית המבורג גינה אמנם את האלימות מכל הצדדים, אך לא הסתיר את אהדתו למטרה שלמענה התכנסו המפגינים.

עד כה הצליחו מתנגדי האנרגיה הגרעינית למנוע את פתיחת התחנה בברוקדורף באמצעות ארבע תביעות מישפטיות, שעוכבו את הנושא לשנים רבות. שמידט ממשיך להתלבט, אם יעמוד על דעתו ויתעקש להמשיך בפיתוח הגרעיני, יתהווה קרע בינו לבין טובי אנשיו, וכמעט כל הצעירים במפלגתו. אם יוותר, יסתכסך עם הליברלים ואולי אף יאבד את השילטון בגרמניה. כל זאת בנוסף לסכומי-ענק שגרמניה מוציאה עבור דלק.

פולין: סולידריות

עם "סולידריות"

קיים דמיון מועט בין אל-סאלבור לבין פולין. ממש

המפלגה שתיערך במאי, ולהיות מועמד בעל סיכויים רבים בבחירות לנשיאות ב-1985. הקומוניסטים, לעומת זאת, נבחרים על פרופיל נמוך. כישלונם היחסי במחירות נבע בעיקר מהאוריינטציה הפרו-סובייטית הקיצונית שלהם. פרשת פולין הביכה אותם מאוד. כל איש שמאל פורטוגלי תומך, ממש אוטומטית, במאבק של איגודים-מקצועיים, מנהיגות המפלגה נאלצה להכריז על תמיכתה במגמות של סולידריות, תוך ביקורת מסוימת על טקטיקה "לא נבונה" של האירגון. לקראת הקיץ עשויה לקום שוב חזית עממית של הסוציאליסטים, הקומוניסטים ואפילו ליברלים תומכי אינס.

פאשיסטים בקורטז הספרדי
הד גם בפורטוגל

את בעיות היסוד של החברה הפורטוגלית. הכלכלה סבלה השנה ממחירי הדלק העולמיים, מייצור נמוך וירוד בטיבו ומצבורת קשה שפגעה בחקלאות. פורטוגל עדיין רחוקה מרמה טכנולוגית אירופית, ורמת ההשקעות והפיתוח הטכנולוגי בה מוכרים יותר את אמריקה הלאטינית. נשיא השוק האירופי, גוסטאב תורן, מעריך שעד 1985 תהיה פורטוגל בשלה לחברות בקהיליה, כלכלנים פורטוגליים מדברים על תקופת-מעבר של 15 שנים. הנשיא אינס עצמו דואה ביחסים המיוחדים של פורטוגל עם העולם השלישי נכס לאירופה כולה. יש להניח שבתוך העשור הנוכחי תצטרף פורטוגל לשוק. מכאן גם הרגישות והפתילות ללקח של ספרד — יש לשמור על הדימוקראטיה בכל מחיר.